Published and distributed under permit (No. 781), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
"LIBERTY"
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

ОКРЕМЕ ЧИСЛО 4 ЦЕНТИ — Урядовий орґан Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association. — SINGLE COPY 4 CTS.

РІК XXVIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ВІВТОРОК, 1-го ЧЕРВНЯ 1920. ЧИСЛО 66. — VOL. XXVIII. JERSEY CITY, N. J., TUESDAY, JUNE 1, 1920. No. 66.

СТРАШНІ МУКИ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ В ПОЛЬСКИХ ТАБОРАХ

ТЕРПІННЯ І КАТОВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛОНЕНИХ, КАЛІК І І ХОРИХ В ПОЛЬСЬКИХ ТАБОРАХ.

Львівський український дневник „Вперед" з минулого місяця подає сі три листи Українців з польських таборів у Варшаві і Вадовицях:

Лист з табору у Варшаві.

Сидимо далі і чекаємо амнестії, яку нам обіцяли, що одержимо за два тижні. Час від часу пускають декого на просьби, ну, але се дуже малий процент. **Нас тут є звиш 700 люда!** Се незрозуміле, направду. Одних реорганізують, других держать в безконечність. Се іронія. Чи нема кому за нами вставитись? Тепер весна і літо підходить; робіт в полі гук, — звичайно хлібороби, а тут сиди і сиди! Народ нарікає, видумує Бог зна що, а найважнійше то, що та безтермінова неволя убиває до решти духа. Вірте, товариші, дурійка чіпається людини. Кождий з нас розуміє неволю, але таке, — то щось оригінального! Або сидимо всі як невольники, а ні, то нема неволі! Ніби, ми воліли би, щоби нас взагалі трактували як воєнних бранців, а не як замаховців та бунтовщиків. Напишіть нам, бодай потіште, що за „кілька" місяців будемо на волі, а може лекше буде!

Лист з табору у Вадовицях.

В таборах у Вадовицях є 2030-мужви і 74 старшини. Дуже богато є тут інвалідів без рук, без ніг, без очий і т. п., яких не знати пощо держать. Чи нема якого способу, щоби тих нещасних сейчас відіслано домів?

Пожива тут дуже лиха і недостаточна. **Хліба від кількох місяців зовсім нема! Яко поживу дають тут бураки, капусту, брукву та бараболі гіршого сорту.** Не дають — бо не мають..., а до дому не пускають. Пощо вони нас тут держать і як довго будуть держати нас?

Були тут делегати з Горожанського Комітету у Львові на сам Великдень. Привезли святочні дари, зібрані серед нашого громадянства. **Ми дістали по пів бохонця хліба, якого ми так давно вже не мали, ковбасу і т. п. Привезено нам також 300 пар черевиків, але, на жаль, не всі могли бути обділені, бо нас тут понад дві тисячки!**

Ми щиро дякуємо всім тим, що зложились для нас на свячене, а також Горожанському Комітетови, який занявся нами.

В шпиталях у Вадовицях є 560 мужви і 16 старшин. Люди хорують на ріжні пошесні недуги, а дуже богато є хорих на груди. Неодин з них як би мав домову поживу, трохи молока, скоро прийшов би до себе, а так — неодин піде призти землю.

Всі ми дуже пригноблені; ждемо якоїсь зміни, та не можемо діждатись. Обіцюють нам поміч, обіцюють випустити нас на волю, одначе все те лишається обіцянкою.

Другий лист з табору у Вадовицях.

Наша редакція дістала від наших полонених в Вадовицях лист, який тут поміщуємо. Публікуючи се письмо, звертаємо на ті дуже сумні відносини в Вадовицях увагу нашій Дипльоматичній Місії в Варшаві, далі польській Соймовій Комісії для справ полонених, нашій Самаритянській Секції та військовим властям, яким підлягають табори полонених, та нашій суспільности, яка мусить прийти в поміч нашим полоненим.

Ось сей лист:

Під сю пору находиться в таборі у Вадовицях кілька тисяч українських полонених. Відносини, які тут панують, є страшні і просто неймовірні. **Вже другий місяць не одержуємо хліба цілком. Ціла наша пожива є капуста і рідко коли бульба тай то все в дуже малій скількости. Над табором так і уноситься марево смерти.**

Як в найкоротшому часі відносини не зміняться на ліпше, або як не наспіє яка стороння помічнича акція, то все вигине голодовою смертю в дослівному значінню того слова. Люди виглядають неначе кістяки або ходячі трупи, з виразом цілковитої резиґнації і байдужости до всего а навіть до життя; вешаються вони гуртками по таборі і вишукують найріжнороднійшу погань по смітниках та їдять її. Лушпина з бараболь належить в них до рідких ласощів, бо гато з них так вже виснажені, що не можуть з місця порушуватись.

Богато тут калік інвалідів, без ніг та без рук, одначе не пускають їх домів, тільки тут голодом морять.

Нагайка та грубий конець кріса не виходять з моди.

Служба в таборі, з дуже малими виїмками, є в найвисшій степені ароґантська і поводиться зі всіми, не виключаючи старшин, скандально. Зразковим прикладом нелюдяности в таборі є поручник Натан, який до українських старшин не має инших виразів як „марш", „банда", „псякреф" і т. п. Дивно, що така одиниця має офіцирський степень.

Час від часу відбуваються в таборі ґенеральні контролі. Виганяють тоді всіх поза табор на площу, а за той час бушують по таборах, при чому, очевидно, не обходиться без крадіжий.

Від якогось часу перевозять сюди наших полонених із Стрілкової. Приїхавши, попадають вони тут Бог знає котрому з ряду ограбленню. Хто має приміром ще сяке-таке ліпше лахміттє, от як білле то що, все те відбирають. А в одного такого новоприбувшого транспорту повідбирали навіть останній кусень хліба, привезеного із Стрілкової.

Чи команда табору не хоче чи не може вглянути і запобігти тим ганебним та компромітуючим відносинам, не знати.

Натомісць до своєї української суспільности ми, полонені, звертаємося ще раз і кличемо в розпуці: **Ратуйте нас! Ратуйте своїх дітий, свою молодь від голодової смерти.**

Своїх-же відповідальних чинників питаємось: **Чи вже справді нема в нас кому занятись нами?**

Те все не є голословні фрази, а тільки незбиті факти, які представляють собою не неволю а тільки живі та страшні картини дантейського пекла.

Хто має добру волю і змогу, нехай приїде та наочно пересвідчиться о правдивости висше сказаного.

УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ.

Каже, що Росія звабила Польщу до Київа, щоби опісля її звідти не випустити.

БЕРЛІН, 27. мая. — Російсько-польська війна викликала о много більше заінтересованнє в Німеччині, як то можна було з початку сподіватися. Оден німецький офіцер, що тепер находиться на службі у большевиків, переїзджаючи через Берлін, таке говорив: „Росія ставила з початку польському наїздови дуже маленький опір і зваблювала їх до Київа, щоби опісля відтяти їх від головного осідку і знищити. І вже нині бачимо, що той плян поволи сповняється. Недавно чули ми, що большевики нагромадили богато війська в околиці Вільна. З певностію, що їх найблизшою цілию є загорнути зелізничі шляхи, що ведуть до Варшави і загородити Полякам відворот. Позатим з України не так легко видістатися, як на Україну заїхати. Коли вдасться большевикам заняти Варшаву, тоді на тім не скінчиться, бо Німеччина кождої хвилі готова боронити своїх границь".

Що Чічерін думає о Східній Галичині?

МОСКВА, 27. мая. — Коли кореспондент часопису „Ворлд" поспитав М. Чічеріна, комісаря для заграничних справ Савєтської Росії, що він думає про Східню Галичину, він так на се відповів: „Населеннє Східної Галичини повинно жити під таким правительством яке їм найбільше подобається". (Може і не хибно висловився М. Чічерін, але він мабуть і не знає, що доси населенню Східної Галичини не дано нагоди висловити сього бажання. Висловляли його вправді, але непокликані репрезентанти. За тую нагоду, за самовизначеннє, українське населеннє Східної Галичини мусить богато еще проляти крови).

Галера армія повертає до Америки.

БЕРЛІН, 30. мая. — Американський корабель „Покегонтас", що находиться тепер в пристани Данціґ, на Балтійськім морю, приїде вскорі до Америки і привезе з собою одну тисячку польсько-американської резерви, що находилась в армії Галєра. Так звідомляє телєґрама з Данціґу. (Ми знаємо, що то за армія. Се тісамі, що нанесли руїну нашому рідному краєви, се ті злочинники, що мордували українське населеннє в Галичині, різали наші невинні діти та насилували женщин, а позатим се товпа невідомо робітництва, що ще не зрозуміла своїх клясових інтересів. Колиб так можна то щоб їх привитали).

Поляки побиті на полудневім фронті.

ЛОНДОН, 31. мая. — Поляки спровадили на полудневий фронт сильні резерви, однак большевики їх побили і відперли. Завзята боротьба около Таращі, 60 миль на полудне від Київа продовжається як доносить бездротна телєґрама з Москви.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Нове лікарство на страйкерів.

ВАШІНҐТОН, 28. мая. — Як доносять з Вашінґтону, Міжстейтовий Торговельний Комітет (підрядне тіло американського парляменту), якого цілию, від довшого часу є вишукати способи і средства, щоби запобігти страйкам, які грозять американській торговлі, доповнив, вже істнуюче право проти страйків новим правилом, на основі якого не вільно нікому намовляти робітників до покидання роботи, або нищення чужої власности. На основі сего доповнення, яке евентуально може бути принятим, не вільно буде навіть двом робітникам змовлятись до спричинення страйку, який може потягнути за собою загородженнє міжстейтової торговлі.

Комітет для заграничних справ висказує свою симпатію для Ірляндців.

ВАШІНҐТОН, 28. мая. — Комітет для заграничних справ (підрядне тіло американського парляменту) більшостію голосів, приняв резолюцію, в якій висказує симпатію стремлінням ірляндського правительства, на основі самовизначення народів. Яко така, ся резолюція не вимагає підпису президента і еще перед замкненнем сесії піде під рішенне конґресу.

Міжнародне право мусить правити світом.

ПОРТСМАВТ, Англія, 28. мая. — Джан Дейвис, американський амбасадор, що бере участь на засіданню Міжнародного Правного Союза, зазначив вчера у своїй промові, що ріжні опінії народу Злучених Держав, що до форми, змісту, та участничення в Лізі Народів, не означають зовсім, що Америка не хоче лучитись з вільними народами, які спільно хотять завести справедливі права, основані на розумі і затверджені всім людством, для міжнароднього життя. Противно — говорив він — Америка бажає сего більше чим чого иншого, однак хоче она рівнож, щоби тії міжнародні права ограничити до тої форми, яка в дійсности є мохлива та практична до введення в життя. Є дві великі перешкоди до переведення міжнародного права, а іменно: скрайний націоналізм і с к р а й н и й інтернаціоналізм. Перший з них уважає націю виxідною точкою всего права а всякі зобовязання зглядом других націй ограниченем народньої независимости, зноваж другі уважають міродайним чинником в сій справі всі нації а своїх зовсім не бачать. Однак, одною, чи другою дорогою, вкоротці прийде час, що нації всего світа підпорядкуються під сильні права, знасилуваннє яких принесе погорду і кару зі сторони всего людства.

Вілсон хоче дати Арменцям приступ до моря.

ВАШІНҐТОН, 28. мая. — В полагоджуванню границь Арменії, президен Вілсон обстоює за тим, щоби новій арменській республиці дати доступ до моря, включаючи в границі Арменії Ботум. Найвища Рада в Парижі узнала Батум вільним портом під міжантантською контролею. Позатим Батум є важним і з того огляду, що через сей порт переходить вся кавкаська нафта. На основі мира з Турцією, президент Вілсон має право порішити після своєї волі, куди Арменія має мати доступ до моря.

Соціялісти в Брукліні не можуть стати горожанами.

НЮ ЙОРК, 28. мая. — Довідуємось, що пятьох соціялістів, російського походження, не признано горожанами Злучених Держав, за те, що они вірять в соціялістичні принципи, а тимсамим — як сказав судія Бенедикт — неприхильно відносяться до інституцій сеї держави.

Америка жадає від Мексика нового договору.

ВАШІНҐТОН, 31. мая. — Підкомітет Сенатського Комітету для заграничних справ, на чолі якого стоїть сенатор Фол, провіривши мексиканські справи, заявив і перекомендував головному комітетови, що Америка мусить заключити з Мексиком новий договір, на основі якого мексиканське правительство мусить занехати дотеперішню політику зглядом Америки та що американська власність і життє на мексиканській території мусять раз на завсіди бути беспечними, а в противнім случаю Америка не признає мексиканського правительства.

Єслиж не буде можливим заключити подібної угоди і Американці на дальше будуть виставлені на небезпеченьство, комітет поручає вислати до Мексика сильну поліцію зложену так з маринарки як і з сухопутньої армії та забрати і придержати всякі средства комунікаційні, які в тім краю находяться.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Арменці проганяють большевиків.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 25. мая. — Арменський дипльоматичний представитель в Тифлісі звідомляє, що Арменці прогнали большевиків з Еривання а лояльні Арменські війська заняли Александрополь і контролюють рештою краю. Телєґрама говорить між иншим, що населеннє Александрополя повитало арменські війська з великим одушевленнем та радується, що їх війська визволили зелізниці від большевиків. Звідомляють рівнож, що головний провідник большевицького руху, ґенерал Хачадоріян зістав забитий а його приклонники повтікали.

Большевики заняли Карелію.

КОПЕНГАҐА, 27. мая. Телєґрама з Ґелсінґфорсу звідомляє, що большевики заняли Карелію, провінцію в північно-східній Росії. Населеннє повтікало до лісів.

Арменія висилає делеґатів до Росії.

ПАРИЖ, 27. мая. — Французьке міністерство заграничних справ повідомляє, що Арменці приняли пропозицію большевицького правительства і висилають своїх делеґатів до Росії. Телєґрама з Тифлісу звідомляє, що Грузини рівнож прийшли до порозуміння з Росією, на основі якого, ґрузинське правительство має відпирати всякі атаки вимірені проти большевиків. Що Арменія так радо порозумівається з комуністичною Росією, можна приписати тому, що Арменія є дуже загрожена; з полудня грозить їй турецький націоналізм а з півночи большевики. Щоби бодай трохи бути забезпеченими Арменці радо годяться на мир з півночи.

Називає Лігу Народів надією людства.

ПОРТСМАВТ, Англія, 27. мая. — Тут відбулося засіданнє інтернаціонального правничого стоваришення і між иншим обговорювано також справу Ліґи Народів. Один з присутних, англійський судія Редінґ сказав, що Ліґа Народів, яка в будучности буде представляти міжнародне право і суд, є найбільшою надією всего людства. Доки Ліґа Народів не буде дійсностю, доти не піднесеся інтернаціональне право, яке страшенно потерпіло підчас теперішньої війни. (Ми Українці можемо й собі до тих слів додати, що доки можна буде, під опікою такого дивогляду як Ліґа Народів, одному народови руйнувати другий народ, то радше ми обійдемося без Ліґи Народів).

Британські колонії проти британсько-японського союза.

ЛОНДОН, 27. мая. — Британське правительство, по дискусії з колоніяльними представителями, прийшло до переконання, що майже всі британські колонії є проти британсько-японського союза. Відкинути або уневажнити союз можна допевра за рік. Коли отже всі колонії заявляться проти, то допевра за рік се буде мало наслідок. (Як звісно сила Великої Британії лежить в її колоніях. До найбільших колоній належать: Канада, Австралія, Індії і Полуднева Африка. Вони вже нині мають таку силу, що децидують богато о заграничній політиці і торговлі Великої Британії).

Росія бажає мира зі всіми.

МОСКВА, 27. мая. — Дискутуючи над условіями мира, між Росією а Польщею, М. Чічерін, комісар для заграничних справ, заявив, що Росія не має ніякого наміру забирати польські території. Розділом територій повинна занятися мирова конференція. Але і те повинно рішатися на основі принципу самоозначення народів. О тім нема найменшого сумніву.

Папа римський плаче над злочинами, які поповнюються в Ірляндії.

ЛОНДОН, 28. мая. — На днях в Римі зроблено святим одного ірляндського епископа, який перетерпів великі муки зі сторони Англії при кінці сімнайцятого століття. Участь в тій церемонії брали деякі ірляндські епископи і паломники. При тій нагоді папа римський висказав свій жаль, що Ірляндія під теперішний час переходить такі страшні тортури. Однак при кінці заохочував і переконував Ірляндців, що они повинні приняти таке правительство, яке їм дасть Англія. (Як звичайно свій до свого).

Думають, що без оружа не можливо завести мира в Турції.

ПАРИЖ, 28. мая. — Як тільки теперішне правительство в Турції підпише мир, тоді конечно буде більшої мілітарної сили, щоби той мир запровадити. Так почали думати Французи від хвилі, як довідались, що турецькі націоналісти відповідають повстанням на заповнюванне Анатолії антантськими військами. Бувший турецький міністер війни є тепер душею національно-революційного руху. Турецьке правительство поділило Анатолію на малі округи і кождий округ має свої війська. Се річ досить практична, бо з одної сторони правительство має мало клопоту з удержуваннем великої армії, а з другої сторони населеннє кождого округа є з того дуже вдоволене, бо військо геби править округом і стоїть на сторожі беспеченьства населення.

Герберт Самуел їде до Палестини.

ЛОНДОН, 28. мая. — Звідомленне з Лондону доносить, що визначний жидівський дипльомат Герберт Самуел виїде 20 червня з Лондону до Палестини і займе там уряд високого комісаря. Його приїзд буде означати тільки що початок мандату Великої Британії над Палестиною. Позаяк в Палестині жидівське населенне становить меншість в порівнанню де населення християнського і магометанського, тому мильно хтосьби собі представляв, що Палестина і на дальше має полишитись жидівською державою. Склад теперішньої ради, яка править Палестиною, вказує, що другі народи мають більше голосу як жиди. Позаяк Англія не має наміру дати меншости можність панования над краєм, длятого Жиди можуть уважати Палестину тільки своїм приютом.

Красін за торговлею, а Англія за контролею на Середнім Сході.

ЛОНДОН, 28. мая. — Успіх або невдача російської торговельної делеґації в Англії залежати буде від того, чи Красін дасть Англії повну ґваранцію, що большевики перестануть загрожувати Англії на Середнім Сході, а особливо в Персії. І не тільки сего буде домагатися Англія від Росії, але рівнож можна сподіватися буде жадати зміни акції большевиків взагалі. Більша часть авторітетних груп вірить, що Красін під покришкою торговлі, приїхав в ціли мирових переговорів з Антантою. Так навіть мав висловитися сам Красін.

Турецькі націоналісти готовляться до війни в Траціі.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 29. мая. — З Траціі доносять, що там зорґанізувалося яких 36 тисяч Турків, які разом з Болгарами заміряють вдарити на Трацію. З огляду на таку сильну опозицію, Греки вже не хотять окупувати цілої Траціі, а тільки западну її часть по ріку Маріцу.

Большевики грозять наїздом на Персію.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 30. мая. — Константинопольські націоналісти одержали від свого ґенерала, що находиться в Ерзерум, відомість, що большевики хотять переправити до Персії дві дивізії війска. Військові круги не приписують сій відомости великої вартости. Вони кажуть, що большевики так довго не можуть переправляти війска до Персії, як довго не мають в руках зелізничого шляху між Грузією і Арменією.

Греки заняли Трацію.

АТЕНИ, 30. мая. — Офіціяльне звідомленне говорить, що Греки заняли часть Траціі і посуваються щораз дальше на північ. На болгарській границі поставлено сильну сторожу.

Большевицькі делеґати обережні.

ЛОНДОН, 30. мая. — Григорій Красін і його товариші являються досить загадочними людьми. Замкнулись в одним з тихих готелів і приймають тільки людий торговців з про-

(Продовженє на стор. 5-тій).

"SVOBODA" (LIBERTY)

Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION: United States:		ПЕРЕДПЛАТА: в Злучених Державах:	
1 year	$3.75	на рік	$3.75
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$5.00	на рік	$5.00
6 months	$2.50	на пів року	$2.50
3 months	$1.50	на 3 місяці	$1.50

Single copy 4 cents. Поодиноке число 4 центи.

В Канаді належить висилати гроші лише моні-ордером, а не паперовими грішми, бо ці стоять в Злучених Державах нисше ціни. При виміні числять 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланню замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

ВІД ВИДАВНИЦТВА.

З днем 15. мая с. р. обняв місце співредактора „Свободи" д. Микола Дячишин.

Видавництво „Свободи".

ПРОЧ З ПОЛЬСЬКОЮ ПОЗИЧКОЮ!

Польща-наїзниця, та, що унаслідила всі найгірші злочини по небіжці Польщі з 18-го століття і доконує їх дальше на нападених народах, осміляється приходити до американської республіки за грішми на продовження свого розбою!

Не потребуємо повторяти, що обовязком чести кождого Українця є не лише відмовитись купувати бонди польської „паньствової" позички, на продовження ляцького розбою на нападених українських землях, — але також ще й агітувати серед Білорусинів і Литовців, щоби й вони не купували тих бондів наїзника на їх землю!

Памятайте, що польські позичкові бонди призначені на пролив крови народів, нападених Польщею, і на дальше їх поневолення!

СПРАВА ВИБОРУ ПРЕЗИДЕНТА ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

В цілих Злучених Державах кипить горяча агітація за кандидатами на президента республики, з котрих кождий має надію або хотів би бути вибраний в часі виборів в падолисті сього року.

Найбільше крику робить буржуазна партія **республіканська**. Вона сподівається, що по 8 літах демократичної адміністрації прийшов ченс для неї і вибирається до сподіваної побіди з повною силою пари.

Найбільше крикливі кандидати сеї партії се генерал **Леонард Вуд**, котрий заступає праве крило (найбільше заскорузлої) партії; потім іде **Герберт Гувер**, котрий заступає центрум (осередок) партії, і **Гайрем В. Джансон**, котрий заступає лівицю партії. При виборах делегатів на конвенцію республіканської партії, яка зачнеться в Шікаго дня 8. с. м., ті три кандидати найбільше агітували і мають певне число своїх прихильників між вибраними делегатами. Однак жаден не має більшости. Длятого вибір республіканського кандидата в Шікаго ще належить до загадок і несподіванок. Конвенція може вибрати одного з тих трох, або одного з решти кандидатів, або навіть вишукати когось нового. Генерал Вуд має дуже малі вигляди, раз тому, що він на теперішні часи занадто заскорузлий чоловік, а друге, що вже скомпромітувався тим, що на агітацію за собою перед конвенцією видав понад 2 мільони долярів. Герберт Гувер, котрого підпирають навіть деякі демократи, а зокрема головна демократична газета, нюйорський „**Ворлд**", мав би більші шанси на успіх, однак се залежало би від його **програми, на яку кандидував би і від того, чи демократичний кандидат не був би сильніший**. Джансон має найбільшу популярність через те, що його уважають радикалом, однак в дійсности не заступає він якоїсь радикальної програми, а се, що він заявився без застережень проти Ліги Народів, яка би вона не була, богато йому зашкодить. Його прихильники грозять республіканській партії, що як він не буде номінований в Шікаго, то заложать „третю партію", яка виставить його кандидатуру.

Друга буржуазна партія, хотяй більше поступова, — **демократична**, доси ще не робила крику. Вона зробить невідомий крик на своїй конвенції в Сан Франціско, Кал.

Найсильнійшим кандидатом сеї партії доси вважали **Віліяма МекЕду**, бувшого міністра скарбу Злучених Держав, зятя президента Вилсона. Його вважають за незвичайно спосібного фінансиста і кажуть, що він зробить якусь несподіванку ударом по фінансовій струні, чим здобуде собі загал. Звісна річ, що фінансова струна найдразливійша і найлекше нею промовити. Як він зачіпить особисто-доходовий податок і дорожню та найде раду проти них, то здобуде симпатію загалу. Ходить тільки о се, чи демократична конвенція його іменує.

Зновак найповажніший американський днєвник, нюйорський „**Таймс**" (незвисимий демократичний орган) підніс попередної неділі кандидатуру з рамени демократичної партії **Джана В. Дейвиса**, американського амбасадора в Лондоні. Се поставило його відразу яко визначного кандидата. Пропю пишуть, що дуже спосібний і чесний, а в додатку не має ворогів. Але в часі кандидовання ворогів ще здобуде лекше ніж прихильників.

Демократи будуть ліцитуватися з републиканцями демократизмом, але в кождім разі при падолистових виборах виграє більше особистість кандидата і його програма, на яку буде кандидувати, а яку йому ухвалить конвенція, і вкінці уміла інтерпретація сеї платформи.

Третьою партією, яку привикли в Америці не брати до рахунку, і тому нову пляновану партію називають третьою, — є **соціялістична**.

Вона вже вибилась із забуття і може числити на значну силу голосів. Вона поставила своїм кандидатом Альзатця **Евгена Дебса**, найвизначнійшого лідера соціялістичного в Америці.

Він тепер сидить у візниці в Атланта, Джорджія, за нарушенне воєнного закона „про шпіонажу".

Побіди йому ніхто не ворожить, тому, що соціялісти в Злучених Державах доволі слабі і дуже слаба їх преса. Мігби був Дебс здобути трохи голосів не-соціялістів, але з причини, що він симпатизує з большевиками, то тяжко на се мати надію.

Загалом, соціялісти ще богато мусять працювати, заки здобудуть собі більші впливи серед народу Злучених Держав, і заки їх кандидат на президента може числити на побіду.

Покищо ще одна із двох старих буржуазних партій має вигляд на побіду, а котра, то мусимо буде вже лекше догадуватись по конвенціях в Шікаго і Сан Франціско, по проголошенню кандидата республіканського і демократичного.

КОМІТЕТ І КОМІТЕТОВЦІ.

I.

Хто то є Український Народній Комітет.

Ані для оборони Українського Народного Комітету ані для поборювання його ворогів пишу отсю статтю. Хочу говорити до самого Українського Народного Комітету.

Хто то єсть сей У. Н. Комітет? Чия то гадка, назвати народню організацію таким іменем, знають певно читачі ліпше, ніж я. Фактом єсть, що ся назва принялася. Кого однаке треба розуміти під назвою У. Н. Комітет?

До недавна, коли були напасти на У. Н. К. — то вони все відносилися до Екзекутиви У. Н. К. в Ню Йорку. Виходилоби, що під іменем У. Н. К. треба було розуміти 5 людий. Одно дивне, що проти тих 5 людий йшла боротьба цілими місяцями, а наслідком її було, що тих 5 людий уступило. Природно, що по їх уступленню повинен був перестати істнувати У. Н. К. Тимчасом що ми бачимо? Що боротьба проти У. Н. К. триває дальше і прибирає щораз то завзятійшу форму. Значить не тих 5 людий, що були в Екзекутиві становили і становлять У. Н. Комітет, але єсть ще якись інший кромі них.

Хто отже єсть У. Н. К. кромі Екзекутиви?

Хтось, що сю Екзекутиву вибрав дня 29. квітня 1920 р.

На той день зіхалися **делегати українських народних товарист і організацій** з ріжних сторін Америки, передусім делегати **місцевих У. Н. Комітетів**.

„Слово „товариство" і „організація" містить в собі понятє, що там єсть більша або меньша громада зорганізованих людий. Дикуни не спосібні до якоїсь тривкої організації, лише культурні люди. Значить, культурні Українці, зорганізовані в народних товариствах приймили для себе одну спільну назву Український Народній Комітет, вони створили по ріжних громадах місцеві центральні організації — які обєднюють місцеві товариства, і ті місцеві центральні організації висилають делегатів на зїзд, який вибирає спільну Управу організації — значить Екзекутиву Українського Народнього Комітету.

Коли взяти пи увагу факт, що богато культурних Українців не має змоги зорганізуватися ізза ріжних причин, але вони серцем і душею стоять за народньою організацією і попирають її змагання; коли додати до того, що богато не хоче належати до народньої організації, щоби не попасти під напасти її ворогів, але вони в душі схиляються в сторону тої організації — коли взяти ще й инші дані, то сміло мож прийти до висновку, що до організації Українського Народнього Комітету належать великі маси свідомого українського громадянства, яке дає знак свого національно-культурного життя на еміграції.

Екзекутива — се лише вибрані слуги народа, яких обовязком єсть стояти на сторожі народних інтересів. А цілий У. Н. Комітет — се властиво той загал свідомого громадянства, який стоїть за організацією.

В тім значінню я хочу говорити сьогодня до Українського Народнього Комітету.

Цілком припадково приїхав я на Зїзд дня 15. і 16. січня 1920 р. перший раз я мав нагоду радити разом з делегатами У. Н. К. Яко український громадянин мав я право забирати голос в народних справах. Мимо страшного диму з цигарів пересидів я в салі повні два дні, не виходячи ані на одну секунду з комнати — хиба в загальних перервах — і пересидів там аж до півночі слідуючого дня.

При кінци нарад Зїзд два рази одноголосно заявився за тим, щоби я обняв провід в Бюрі Українського Народнього Комітету та щоб в той спосіб я взявся до переведення тих плянів, які Зїзд одобрив, а то в напрямі організаційнім, просвітнім та економічнім.

По поборенню ріжних трудностий я зміг щойно 15. мая приймити на себе сей дуже тяжкий і відвічальний обовязок.

Протягом двох неділь, які я перевів в Бюрі, мав я нагоду вже дечому придивитися, уложити деякі пляни, а дещо вже навіть і зробити. Яко життєвий обсерватор, приглядаюся я і тутки тим відносинам, серед яких працювала давна Екзекутива і приходжу до певних заключень.

Показується, що давня Екзекутива, на яку нараз посипалося стільки нарікань, була так обтяжена працею, що вона не була в силі її сповнити. Вона властиво функціонувала як воєнний комітет, котрий будував фірт, висилав військо, збирав податки від свого народу на амуніцію і инші воєнні матеріяли — одним словом провадив війну з останним напруженнем сил.

Ціль сеї війни — була оборона українських земель, передовсім Галичини. Що Екзекутива в своїй праці мала попертє народу, про те свідчать сі десятки тисяч долярів, зложені громадянством на оборонну війну на поклик Екзекутиви. Що Екзекутива була воєнним „штабом" вказує ще й сей факт, що провадила всю боротьбу після доорвочних плянів, не оголошуючи перед народом майже нічого.

Як довго йшов бій і Українці в старому краю побіждали, то в кождому Українцеви тутки в Америці ще росло завзятє і він давав на „амуніцію". Але, коли прийшли невдачі, коли Галичина почала вириватися Українцям з рук, прийшло невдоволенне з „генерального штабу" — з воєнної Екзекутиви Українського Народного Комітету, а далі майже отвертий бунт. Появилося стільки нарікань, напастий, простих клевет, а навіть обжалованнє о злодійство, що Екзекутива мусіла мати сильні нерви, щоби все те витримати.

Ніхто не розбирав, хто винен в невдачі; ніхто не хотів видіти тих причин, ізза яких невдалося уратувати Галичини; ніхто не дивився на те, що доки нема самостійної України, доти нема де причепити й Галичини; всі уважали звісних „сто тисяч" зібраних У. Н. Комітетом за дармо витрачений гріш — і звідси пішло загальне недовірє. Зявилися ріжні приспані криничники і почали кричати: „За наші гроші будують собі доми! Не дати ані цента Екзекутиві"! А якими „почесними" призвіщами обсипувано Екзекутиву, се ще памятає кождий.

Остаточно Екзекутива подякувала народови за службу і дня 29. квітня подалася до димісії.

На її місце вибрано зовсім свіжу — з вимком одного члена — і ся нова Екзекутива урядує від дня 10 мая б. р.

Др. Семен Демидчук.

ПЕРЕСТОРОГА.

До Українців в Ст. Луіс, Мо., Іст Ст. Луіс, Медісон, Ілл., і околиці!

Родимці!

Від якогось часу появилась саранча польських агентів, котрі вертяться помежи нашим народом та намовляють наших людий до купна польських державних бондів. Ніколи ніхто і не думав, аби в теперішних часах в околиці Ст. Луіс найшлися ще такі люди, котрі дали би себе до сего намовити. Що се значить ті польські бонди? Се значить: купуєш польські державні бонди—куєш кайдани неволі для себе, для свого рідного брата, для свого нещасного народа! Купуєш польські бонди — ріжеш ножем власною рукою свого батька; копаєш гріб для своєї скровавленої батьківщини!

Родимці! Нехай не буде між нами синів Каїна!

За Лігу оборони проти польської захланности:

М. Петрівський, предс.
Б. Симокайтіс, заст. предс.
Ів. Климчук, секр.

ЗАЯВА.

Шікаго, Ілл., дня 29. мая, 1920.

Отсим подаю до відома усім Січовикам і Січовичкам Січової Організації Українців в Злучених Державах, що я уступаю добровільно з уряду головного скарбника Січової Організації з днем 30. мая с. р. Усі книги Січової Організації віддаю Екзекутиві. Книги є в найбільшому порядку, бо на останньому Зїзді в Пітсбургу в днях 1, 2. і 3. мая с. р. були рахованї і підписані контрольною комісією. Причин уступлення не подаю, бо се мої особисті.

Здорові були!
Микола Моранець.

Членські вкладки У. Н. Комітету, збірки на Український Народній Фонд, дари на викуп дому Українського Народного Комітету і т. п. належить висилати чеками або моні ордерами на імя Ukrainian National Committee of the U. S. Чеки висилати на імя касіера: Wasyl Lewczyk, 48 Washington Ave., Elizabeth, N. J., а виказ й инші писма посилати на адресу У. Н. Комітету 30 E. 7th Street, New York City.

ПІД ПЕРЕДНОВОК В ГАЛИЧИНІ.

Львівська українська тижнева газета „Правда" в числі з 25. цвітня с. р., пише:

Прийшла весна, а з нею переднозок. І хто не знає як страшний він сього року. У спокійні часи передновок мав у нас свою сумну славу. На нашій пребогатій землі завдяки тим, що над нами панували і рядили передновок приносив зі собою сумне марево голоду, приносив обдовження і запоження в дідича і корчмаря. А що доперва сьогорічний передновок? Він буде страшний для малоземельного і безземельного українського населення Галичини. Воно позбавлене всякої опіки і помочи. У містах дістає населення хоч нуждену, дуже нуждену пайку свого хліба тижнево, а на селі? На селі, хто не має свого хоч гинь з голоду. Всякі підмоги, всякі американські дари йдуть не в руки найбіднійших, але тих що близше жолоба. А серед сего всего лютує безпощадний тиф і не буде він вигасати, бо голод йому рідний брат і приятель. Зближаються місяці, коли бідна вдова по жовнірі української армії, коли нещасні діти-сироти, яких батько поляг на полі слави або нуждає своє життє на чужині або в таборі полонених остане без куска хліба. Їм, яких рідна ріднесенька кров зросила рідну землю і підпливала нашу волю — вскоротки часі загляне в очи страшний голод. А ми, у кого ще є хліб в стирті, в шпихлірі, у кого повні ями бульби будемо сему приглядатися байдужно? Будемо дивитися як тиф потягне вдову, сироту за її благородним батьком? Ні, сего не сміє бути! Маєш що на продаж не дивися на марних сто корон більше, продай українській вдові по дешевшій ціні, знайди миску дві зерна, чвертку бульби й для української сироти. Чи ти станеш богатшим коли дістанеш ще один безвартісний папірчик на якім написано сто корон? Як Українець і як християнин маєш святий обовязок то зробити. Ти мусиш помогти своїм, коли не хочеш стати проклятим скупарем. Помочю потребуючим Українцям ти робиш і патріотичне діло і то десять сто раз більше чим коли би ти пішов на дно, друге більше або до читальні. Ратуй українського брата від голоду а тимсамим від тифу, нагодуй сироту і вдову а се під нинішну хвилю перший і святий обовязок. Нині мусимо мати ширше і мякше серце чим коли инше, бо нині виняткова, не буденна пора.

Катон.

ГОЛОДОВІ ЗАВОРУШЕННЯ У ЛЬВОВІ.

Львівська газета „Вперед" з 25. цвітня с. р. пише:

Від двох днів тревають у Львові заворушення голодного населення, особливо жінок. Підставою заворушень є, очевидно недостача хліба і бараболь, тих найконечнійших средств до життя.

Безпосередною причиною заворушень була продажа голодному населенню так званих „бульв", замість бараболь. Жінки зібралися й пішли з цими „бульвами" під магістрат, домагаючися поживи та отворення в неділю споживчих склепів. До президента міста, очевидно, не пущено їх. З окликами, зверненими проти магістрату, проти радних, проти ведення війни і проти паскарів — рушили вони під намісництво, де якраз тоді перебував польський міністер торговлі й промислу Антін Ольшевскі.

Инша партія жінок демонструвала на Городецькому передмістю, а жертвою розлюки голодних жінок пали отворені шинки та виставові шиби.

Таке саме діялося й на Жовківському передмістю.

Всюди лунали оклики:

Дайте хліба, бараболі, кінчіть війну!

Магістрат був через два дні оточений кордоном поліції, а по ринку та головних улицях увивалися кінні поліціянти та робили „порядок".

Огірчення населення є велике, бо нема средств поживи. Передновок дається всім нам вже тепер дуже в знаки.

Як кождий Українець буде все дбати тільки про себе самого, а ніколи про велику 40-міліонову громаду, яку творить український нарід, то ніколи не буде української республики, котра може вирости тільки і єдино яко твір праці всіх Українців, зорганізованих для сеї одної цїли.

В ТЮРМІ НА ЗАМАРСТИНОВІ.

Про побої в тюрмі на Замарстинові, про що ми вже писали, доходять нас знову вістки.

Тепер знову доносять нам, що українського офіцира Теодора Заяця дали між польських жовнірів, які його так збили, що аж тяжко захорував.

Комендант салі Альфред Конарскі, сержант бє наших селян і називає їх останними уличними словами.

Ключник Урбан бє селян по лиці, як хто пожалується, а оружного Барасюка також ударив по лиці. Коли Барасюк зголосився вечером до пістсарширі, щоби представив його до рапорту, Урбан скочив до нього і вдарив його в груди.

Подаємо ті голі факти до відома військових властий і жадаємо охорони наших арештантів, які терплять правдиві тортури — як виходить от хочби з повисше наведених фактів, що передістаися ізза грубих тюремних мурів на світ.

Наші арештанти не можуть навіть пожалуватися, бо за се чекає їх ще більша кара від ріжних Урбанів і Конарських. А нема кому за них упімнутися.

Передовсім жадаємо відокремлення українських політичних вязнів і „підозрілих" від ріжного рода бандитів і злодіїв, які заповнюють арешти полевого суду на Замарстинові.

В епідемічних бараках на Личакові також бють!

Нам доносять, що в епідемічному бараку за Личаківською рогачкою капраль Маркевич і служебовий сержант дня 9. квітня побили в страшний спосіб одного інтернованого Українця, який є непритомний і бореться зі смертю.

Особа, яка була свідком тої сцени, не має слів обурення на таке нелюдське поведення служби в бараку.

І на сей барак звертаємо уваги військових властий.

МАНІФЕСТ ОТАМАНА ПЕТЛЮРИ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

Варшава, 27. квітня 1920. (ПАТ)

Український Народе!

Тернистою дорогою іде Твоя історія. Отсе вже три роки минає, як намагаєшся завести лад у своїй республиці, здобути для себе свободу, рівність і незалежність. Ведучи війну з червоним наїзником зложив Ти великі жертви на полі боїв. Знищені села, господарська руїна, кров невинних, пролиті сльози по вбитих і замучених батьках, мамах і сестрах, незчислимі ряди могил на цілій території України — отсе вислїди боротьби найліпших твоїх синів за найсвятійші права людскости. Вмираючи, просили вони Тебе, щоби Ти далі провадив сю війну за свободу, щоби доказати перед цілим світом, що український народ є здібний до самостійного життя і що сам потрафить рядити своєю землею і кермувати своє ювласною державою.

В місяці лютім минулого року побідна наша армія ввійшла в серце України, до золотоверхого Києва, але другий наш ворог московський чорний імперіяліст, слуга московського царату Денікін, використав московську орієнтацію Начальної Команди і переконав її відступити від клича самостійности України. І галицька армія заведена своїми провідниками, перейшла на сторону нашого ворога, ставляючи наддніпрянську армію в положенню без виходу, просто катастрофальному.

Наша армія, вимучена і ослаблена, змушена була з позиції уступити. Одначе не згасла віра в серцях старшин і козаків, що прийдуть кращі дні і та глибока віра в святу нашу справу та здібність нашого народу до самостійного життя перемогли наші усмнівии і наші неповодження.

Три роки, Український Народе, боровся Ти сам, забутий всіми народами світу, бо ворог Твої не спали і всіми силами визивали Тебе, не признаючи Тобі навіть права називатися Українцями, українським народом. Сьогодні доконується велика переміна. Виявлені в сій геройській боротьбі безприкладні діла посвяти, привязання до рідного краю, до культури і свободи, переконали инші народи світу про слушність Твоїх домагань та про святість Твоїх ідей, які знайшли відгомін головно в серцях вільного вже польського народу.

Польський народ в особі свого начальника Йосифа Пілсудского і в особі свого уряду вшанував Твої права і признав Твою державну незалежність.

Инші держави не можуть не признати Твоєї незалежности, бо ціле Твоє зусилле є чисте і справедливе, а справедливість побіджає завсіди. Польська республика ввійшла на шлях подання реальної помочі Українській Народній Республиці в її боротьбі з московським большевизмом, даючи спромогу формуванню у себе відділів української армії. Ся армія іде боротися з ворогом України. Але сьогодні ся армія бореться вже не сама, але разом з польською армією проти червоних імперіялістичних большевиків, котрі загрожують також свободі польського народу.

Між урядами України і Польщі прийшло до порозуміння, на підставі якого польські війска увійдуть разом з Українцями на територію України як союзні проти спільного ворога, а по успішній боротьбі польські війска вернуть до своєї вітчини. Спільною боротьбою здружених українських і польської армій направимо блуди минулого і кровю спільно пролитою проти відвічного історичного ворога Москви, освітимо новий період дружби українського і польського народів. Міністерство Української Республіки з головою ради міністрів І. Мазепою на чолі обновило свою працю під заведенням порядку й ладу на Україні і над організацією державної влади на місці.

Одначе праця уряду може бути тільки тоді корисна, коли її підтримувати будуть усі верстви суспільности, а затим комісаріяти, земства і инші інституції. Ті повинні приготовитися негайно і начати свою працю, оказуючи поміч українським і польським війскам. Заспокоєння потреб сього останнього по порозумінню з представниками обох народів виконувані будуть українською владою.

Український Народе! Чекає Тебе важка відвічальна праця. Вступаєш до великої світової сімї народів світа як рівний з рівними. Та сила держави і народу залежить тільки від сильної духом та здисциплінованої армії. Тому приказую розпочати приготування до мобілізації, що до якої буде виданий окремий приказ. Покликані до війска сини України будуть правовими оборонцями нашої державности і свободи.

Армія, вигонюючи ворога з нашої землі, дасть тим самим можність скликання в найкоротшому часі української конституанти, при якої помочі візьме український нарід в свої руки керму своєї республики і начеркне сі дороги, якими в будучині має плисти життя свобідного народу.

Тож всі до одного до праці! Безглядно вимагаю від усіх громадян української республики послуху українській владі та виконування усіх її приказів. Заявляю, що боротьбу за визволення вестиму до кінця, аж вільною буде від ворога ціла Україна, аж У. Н. Р. стане самостійною а українській народ незалежний. Взиваю усіх громадян до праці для добра вітчини, бо праця се запорука побіди, здійснення наших державних ідеалів.

Головний Отаман військ Укр. Народньої Республики
С. Петлюра.

Франц Коковський.

ПОЛОНЕНІ.

Може стрінеш часом: болотистим шляхом
Людський похід снується як тіни;
Люде з втоми ледви, за стрілецьким жахом —
Се вертають стрільці з України.
Жовнїр йде передом — в нього кріс з штиком
І такий самий жовнїр позаду —
А вони мовчки йдуть, так немов би крадьком
Збиті тісно в безладну громаду.
І часом лиш вітрець із морозом прийде
Та розвіє жару їх дороги,
А часом знов іней з деревини паде
Під їх босі, закервавлені ноги.

ВІСТИ З ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ.

(На підставі старокраєвих часописий).

З БОРЩІВЩИНИ.

Аматорська вистава. — Гімназійні курси. — Настрій по селах. — Рабунки. — Війти і громадські печатки. — Розділ американських дарів і инших середників поживи. — Тиф. — За миром. — Аґітація за „Малопольщею". — Льокавт українських службовиків.

Кажуть, що „політичне життє завмерло". Та причина тут хіба в тому, що одні з тих патріотів, які повинні вести провід „обловившися", відносяться байдужно до народніх справ, инші бояться своєї тіни. Се дотичить інтеліґентів, бо селянські й робітничі маси взялися би за роботу. Требаби тільки ініціятиви. Прим. в Борщені гурток аматорів приготовляється до вистави „Жидівки вихрестки". Требаб тільки, щоб у всій роботі кождий віддав частину й своїх сил і звання. Про виставу напишемо. Зазначуємо тільки, що з тяжким трудом одержано дозвіл на виставу, з тим, що афіші мусять бути друковані в половині латинкою (для кого?). Отжеж за приміром товаришів-аматорів повинні пійти й инші громадяни та відновити політичне й культурно-освітнє життє в повіті.

Про ґімназійні курси, які вже дозволено було відкрити, нічого не чути. Можеб шановні основателі вже раз ввели їх в життє, або подали до загального відома причини, ізза яких сего досі не зроблено? А крайній час, бо молодь гине без науки.

Настрій по селах пригноблений; всі ждуть якоїсь зміни, бо теперішнє життє доскулило кождому до живого.

Нарід, перебувши шестилітну війну, винищений до останнього, благає ратунку. Приїзджають сюди теж збіджені наші селяни з Підкарпаття по закупно хліба. З останнього стягається, купує, та не для себе. Бо в зелізниці Іване пусте — Чортків ріжні покликані й непокликані відбирають їм закуплений добуток. Се діється в асистенції якогось урядовця зі староства в Б., який навіть хвалиться, що має півтора вагона пшениці. Запитуємося, чи се діється за згодою теперішних окупаційних властий?

По всіх виборах понаставлювано без відома і без згоди громадян громадськими війтами людий зненавиджених населенням. В деяких, чисто українських громадах (як Іванків, Сапогів) стягано силою (під багнетами) двірських службовиків-латинників, і з них, а в инших громадах з місцевих латинників зложено громадську раду. Супроти того фабрикація з громадськими печатками йде як і по инших повітах.

При розділі американських дарів поминено зовсім Українців. Один член комітету, Поляк, заявив навіть, що американські дари не для Українців.

Щось подібного й з середниками поживи. Не диво, що тиф шириться далі. Власти дивляться байдуже, як населення з голоду й браку санітарної помочі вимирає.

По всяких урядах (з окрема громадських) завзято перемінюється й аґітується за переміною назви краю з Галичини на „Малопольщу".

Як всюди так і тут українські службовики зльокавтовані, остають без праці. Виїмками є ті, що зложать приреченне і перейдуть „на польське". Зльокавтовані чесні громадяни живуть в крайній нужді. Не приймається до служби теж Жидів.

Се тільки частинний витяг з книги терпінь населення в борщівщині і инших містах на Поділлю. Богато инших справ, про які нам доносять, не поміщуємо, бо цензура для нас занадто ласкава.

Все те, що діється по наших селах, зроджує мимохіть голос розпуки: Ратунку! — Громадани.

БОГОРОДЧАНИ.

Загальні збори філії „Просвіти".

Дня 6. цвітня відбулися в Богородчанах загальні збори тутешної філії „Просвіти". На збори прибуло около 40 делеґатів з Богородчан та поблизких сіл. З подальших громад не було представників, бо майже до послідної хвилини не було певним, чи староство не заборонить відбутте зборів. Збори відбулися при участи делеґованого через староство комісаря. Головним предметом нарад була справа закупна для філії власного дому, на яку ціль обіцяло головне т-во „Просвіта" у Львові дати богородчанській філії значну субвенцію. По рефераті д-ра Осипа Охримовича й по довшій дискусії ухвалено закупити на пів зруйнований дім від т-ва „Народний Дім" в Богородчанах. На реставрацію сього дому зложили присутні на зборах понад 3.000 К. добровільних датків. До нової Управи філії „Просвіти" вибрані: др. Осип Охримович, голова; о. Антін Рудницький, заступник голови; Іван Семанів, секретар, Іван Федин, скарбник; Василь Стельмах, Степан Твердохліб, Микола Цюкинда, члени управи.

З РУМУНІЇ.

Відношенне румунського уряду до Українців. — Життє полонених Українців. — Московські чорносотенці. — Отаман Ангел. — Московські офіцири. — Полонені Українці в Сербії. — Большевицько-румунські взаємини.

Переїзджаючи через Львів з Букарешту отаман Шаповал дав нам деякі інформації про відношенне Румунії до української справи, та про життє Українців в Румунії. Ділимося ними з нашими читачами:

Передбачуванне, що новий румунський кабінет Авареску змінить своє відношенне до України не відповідають дійсности. Відношенне як було, так і є далі бездоганне, але повздержливе. Румунія рішена засадничо піддержати заходи українського уряду в справі визнання незалежности й самостійности України. В тому теж напрямі працює українська дипльоматична місія.

Полонених Українців налічують яких півтора тисячки. Є се здебільшого Галичане, які вернули з італійського полону. Поміщуються вони в окремому таборі. Якась частина Українців приміщена в таборі в Тульчі, де знову зібрані колишні московські добровольці. Життє тих останніж дуже прикре. Вистарчить признатися до українства, щоби відчути дружне відношенне чорносотенців. Денікінці послугуються такими варварськими способами нагінки, що годі про се спокійно писати. Недавно приміром через два дні не давали Українцям їсти і відмовлялися загалом їх кормити, так що харчуваннем мусіла занятися румунська влада. Провід всьому дає московський полковник Долгов.

Москалі не лякаються навіть ужити терору. Коли хто з Українців їм не подобається, цілком просто позбавляють їх життя. Оноді при перевозі полонених до Сербії двох українських старшин Тарасенка та Бутенка кинули по дорозі в Дунай, де оба вони найшли смерть. Такими то методами послугуються царські опришки.

В таборі в Тульчі находиться теж отаман чернигівських повстанців Ангел. За те що виступив він проти поведінки Долгова, дістався до тюрми, а московські офіцири рішили його вбити. Завдяки тільки інтервенції властий вдалося його спасти.

Серед московських офіцирів повна деморалізація. Крадуть як круки. Навіть при обіді не соромно їм вкрасти кусок мяса сусідови.

Не красші слухи приходять з Сербії, де находиться яких 10.000 Українців. І тут не уряд завинив, але московські зайди, які таксамо терором примушують до вступлювання до добровольчої армії. Щоби провірити ті слухи, український уряд робить заходи, щоби дістати дозвіл оглянути табори в Сербії.

Большевицько-румунські взаємини ще не вияснені. Береги Дністра обсаджені тільки слабими відділами стежами Волоха. Зі своєї сторони Румуни пильно бережуть границі і нікого не пропускають.

УКРАЇНСЬКА ПАРТІЯ СОЦІЯЛІСТІВ-РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ.

Один з визначних членів української соціял-революційної партії був недавно у Львові. Користаючи з сеї нагоди, ми попросили його о деякі інформації, які він нам дуже радо подав.

Я дуже вдоволений, що можу таким робом — заявив наш інформатор — спростувати всі неточности д-ра Назарука, які він подав про нашу партію у віденській „Волі".

Центральний Комітет У. С. Р. находиться тепер на Україні.

Остання наша конференція відбулася в днях 9-13. серпня 1919 в Винниці. Вона порішила змагати всіми силами до зєдинення розбіжних течій в партії і утворення бльоку з лівими.

Історія партії.

До грудня 1910 р. наші товариші працювали разом з московськими соціялістами революціонерами. Щойно дня 6. грудня 1910 р. відбулося перше партійне зібраннє під проводом тов. Миколи Ковалевського, яке порішило утворити окрему українську орґанізацію.

В 1912—1914 р. наші товариші працювали в політичному Червоному Хресті і вели пропаґанду головно серед молодіжі середних шкіл в Київі і Полтаві. Вони й були одними з ініціяторів загальностудентського зїзду в Київі з цілої Росії, який поліція розіґнала в квітн 1912.

Наша партія брала визначну участь в „Центральній Раді" в Київі і тоді нашими представниками були тт. Салтан, Ісаєвич і Микола Чечіль.

Тоді розвинулася ширша діяльність і в Одесі під проводом тт. проф. унів. Гордієвського і Всеволода Голубовича. В Одесі працював тоді на чолі У. С. Д. П. незабутній тов. Мільон Темницький, до якого відносилися ми з великим пошануванням за його невсипущу енерґію і працю.

В 1917 р. відбулися в Київі три наші зїзди.

Розкіл в партії.

Останній наш зїзд відбувся в днях 12—16. травня 191 в лісі Пуща-Волиця, нелеґально, за часів Скоропадського. Тут наступив розкіл. Повстали: праві, центр і ліві.

Праві під проводом Шимановича, Косенка і Бачинського вийшли з партії і заложили „Селянську Соціялістичну Партію".

В центрі остали Лизанівський, Григоріев, В. Голубович і рішили остатися на старих позиціях. о центра приступила тоді „Селянська Спілка" з Аркадем Степаненком, Янком і Шадиловим й принято офіціяльну назву „Українська Партія Соціялістів Революціонерів".

Ліві знову з Ковалевом, Михайличенком, Еланецьким і Полозовом в липні 191 р. приняли назву: „Українські Комуністи Боротьбісти".

Центр відбув свою конференцію в січни 1919 в Київі, де вибрано Центральний Комітет (Ц. К.), а другий конґрес в серпні в Винниці — як я вже згадав — рішив змагати до зєднання партії і утворення бльоку з лівими.

Тепер ми заняті головно орґанізаційною працею і виповненнями ухвал нашої останньої конференції.

На закінченнє мушу вияснити і се, що невірно подав д-р Назарук, а саме, що проф. Мих. Грушівський став членом нашої партії щойно за кордоном в 1919 р.

МРІЯ.

Хмаринкою лину
  У мріях тихеньких
На свою Вкраїну,
  В степи зелененькі.
Де вітер гуляє
  По полю, могилах,
Де річка співає
  У кручах, у вирах.
Де пісня небесна
  В гаю розлягаєсь,
Де цвітка чудова
  В городі пишаєсь.
Де мова і люди
  Зростають в спокою,
Де щастє і доля
  Жиють свободою.
Де нині... Та горе —
  Там плач, там недоля,
Там сліз Чорнє море,
  — А деж тая воля?

І. Данильчук.

ПАРЦЕЛЯЦІЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

(З львівського тижневика „Правда").

Під таким заголовком містить перед послідне число „Пяста" довгий спис фільварків, які вже зачало товариство аґрарно-осадниче парцелювати за півдармо лиш між Мазурів. Ось вони:

Добра **„Золотники"** пов. Підгайці, зелізнича стація Підгайці 18 км. Костел і польська школа в місци. 1360 морґів чорнозему, 200 морґів луки. Ціна 3.000 К. за морґ.

Добра **„Глинна"** п. Бережани, зелізнича стація Зборів 15 км. Каплиця і польська школа в місци. 12 морґів саду і огороду, 407 морґів ріллі чорнозему, 300 морґів луки, 80 морґів ставу, разом 799 морґів. Останки будинків. Ціна 3.500 К. за морґ.

Добра **„Ражнів"** пов. Броди, зелізнича стація Заболотці 4 км. Костел і польська школа в місци. 430 морґів ріллі, 230 морґів лук, 35 морґів ставу, 450 морґів ліса. Будинкі, 2 водні млини з мешканнями, 2 доми на фільварку, горальня, стайня, стодола. Ціна 3.500 К. за морґ.

Добра **„Ясенів"** пов. Броди, зелізнича стація Заболотці 10 км. Костел і школа в місци. 150 морґів саду, 780 морґів ріллі, 318 морґів луки, 382 морґів ліса. Ціна 4.500 К. за морґ.

Добра **„Кадлубиска"** п. Броди, ст. Заболотці 5 км. Польська школа в місци; костел в Ясеневі 3 км. 5 морґів огороду, 473 морґів ріллі першої кляси, 89 морґів луки, 400 морґів ліса. Ціна 6.000 К. за морґ.

Добра **„Нагачів"** пов. Яворів, стація Яворів 12 км. Почта і жандармерія в місци. 268 морґів ріллі, 58 морґів луки, 73 морґів ліса. Ціна 4.000 К. за морґ.

Добра **„Корсів"** пов. Броди, стація Броди. Костел і польська школа в місци. 2.000 морґів ріллі, 1000 морґів луки, 250 морґів ліса. Дерево будівельне по 70 К. за метер на місци. Ціна 3.000 до 4.500 К. за морґ.

Добра **„Лешнів"** пов. Броди, стація Броди. Кляштор Бернардинів, школа і почта в місци. 600 морґів ріллі, 200 морґів луки, 50 морґів ліса. Дерево на місци. Ціна 3.000 до 4.500 К. за морґ.

Добра **„Сумирів"** пов. Броди, стація Броди. Костел в Лешневі 4 км., польська школа в місци. 200 морґів ріллі, 200 морґів луки, 30 морґів ліса. Дерево на місци. Ціна 3.000 до 4.000 К. за морґ.

Добра **„Клекотів"** пов. Броди, стація Броди. 470 морґів ріллі під самим містом, 50 морґів ліса. Ціна 3.000 до 3.500 К. за морґ.

Добра **„Новичина"** пов. Броди, 2 км. від міста. 50 морґів. Ціна 5.000 К. за морґ.

Всяких пояснень уділяє: Відділ кольонізаційний в Кракові.

Більше нічо не пишемо про се, бо нам не вільно... Ви українські селяни сами собі решта договорите...

Та побіч заходів окремого кольонізаційного товариства тої справи не занедбують ріжні „народові комітети". Ось, що про сю справу пише „Громадська Думка":

„В останніх часах розпочали вшехпольські круги як напр. „Комітети оброни народовей", „Звйонзек орґанізації народових" плянову акцію в справі кольонізації Східної Галичини польським напливовим елементом. Сю акцію підпирає усіми силами „Слово Польске", яке в обох виданнях з 3. с. м. присвячує їх богато місця. Містить воно „Відозву землі калуського повіту у „Східній Малопольщі" до всіх властий, до цілої польської преси та до товариств і комітетів, що займаються продажю землі". В сій відозві м. и. сказано:

„Відкликаємося до всіх властий і приватних підприємств, що займаються продажю або посередництвом в продажі землі, аби передусім ні одного кусника землі не пущено в чужі руки, бо до землі з більших обшарів, мають єдине і виключне право тільки селяни Поляки. Продаж хоча й найменьшого клаптика землі з двірських обшарів кому иншому чим Полякови, чи то приватною особою, чи підприємством, яке займається продажю землі, можна вважати тільки злочином, поповненим на власнім народі, злочином гідним публичного напятнованя... Просимо відносні чинники, аби безумовно не продавали землі селянам Полякам зі „східної Малопольщі", (— тільки спровадженим кольоністам — Ред), а коли зайде потреба продати землю такому селянинови, то безумовно можна йому її продати тільки тоді, коли він викажеться, що землю, яку він тут на сході мав, продав Полякови, а міродатним буде потверджене місцевої польської орґанізації або польського парохіяльного уряду"...

В справі парцеляції і орґанізації „Звйонзек орґанізації народових" видав навіть норми для „повітових орґанізаций народових". Найважнійша з них, се норма про нагляд над цілим кольонізаційним і парцеляційним рухом, аби земля, реальности, доми, фабрики і т. и. у Східній Галичині не переходили в чужі непольські руки.

Відозва і норми „польських народових орґанізаций" говорять за себе.

Радуйтеся і веселіться „українські" соціялісти, які віддали многострадальну Галичину під чужу власть. Її доля мала вирішитися з волею населення і вже вирішується...

ДЕ ЛІПШЕ ЖИТИ?

(З львівського тижневика „Правда").

Не в кождій державі однаково людям живеться. Не всюди є потрібні умови добробуту й гаразду. Щоби яка держава забезпечувала усім своїм горожанам відповідне людському достоїнству життє, мусить мати або розвинений промисл, або вести широку торговлю, або мати богато урожайної ріллі і добре на ній господарити. Для розвою добробуту в державі конечний також вигідний доступ до моря і добрі сусідські взаємини з другими державами. Коли держава сих умов не має, дуже трудно, ба навіть майже неможливо, щоби в ній людям могло добре житися. Ще одно. Не буде гаразду там, де люди не люблять працювати і щадити. В народі, де богато лінюхів-дармоїдів, де є богато охочих до панованя і розказування, а мало до праці, де більше ґенералів, як рядовиків, в такім народі не буде гаразду.

Пригляньмося після сього, чи наша держава, Соборна Україна, має ті умови, які запевняють її горожанам добробут.

Правда промисл і торговля у нас покищо слабо розвинені. Та є всякі підстави до того, щоб і одно і друге у вільній Україні розвинулося до великих розмірів. Зате землі, і то дуже гарної, родючої, у нас дуже богато. Богато також ріжних инших природних богацтв. В українській державі будуть богаті копальні нафти, вугля і ріжної руди. Українська держава має вигідний доступ до моря, котре лучить її з цілим світом. Українська держава жиє і жити буде з усіми сусідами в щирій приязни. Українець не має з природи диких, звірських забаганок посісти чужу землю. Він вдоволяється тим, що має, як тільки злучить усі свої землі до купи. Україна не потребує з ніким вести в будучині ніякої війни.

Ось ті превеликі богацтва України, та її щасливе положенє, має миролюбність її мешканців, а дальше відома працьовитість наших людий, се все запевняє горожанам вільної Соборної України гарний добробут і гаразд.

Наслідком згаданих природних богацтв, не потребувати-ме українське правительство накладати великих податків на селян. Наслідком миролюбивости українського населення, не потребувати-ме вести ніяких воєн і проливати кров своїх найкрасших синів. Наслідком відомої свободолюбности Українця — у вільній Соборній Україні, буде правдива свобода, не буде ріжниці між „паном і хлопом", бо всі будуть собі рівні, всі будуть людьми.

Мало котра з сусідних нам держав має такі щасливі умови. Одна з них окружена самими найзавзятійшими ворогами, друга не має землі, ані промислу, ані торговлі, а як трохи є, то все в чужих руках, трета дуже хапчива на чуже добро, отже наражена на вічні війни, четверта наслідком своєї божевільної політики попала в такі довги, що до суду віку з них не вийде, у пятій править не сам народ, а горстка шляхтичів-дідичів, у шестій зібралися усі ті наведені нами хиби до купи — а в кождій з сих сусідних нам держав бідним нещасливим буде горожанин, бо буде мусів платити великі податки і гірко бідувати за гріхи своїх верховодів.

Ось чому мусимо дбати про те, щоби жити конечно у своїй власній державі.

ПОСОЛ МЕКІ З ЕДМОНТОНУ БОРОНИТЬ ВДРУГЕ УКРАЇНЦІВ.

(З часоп. „Канадійський Українець").

В парляменті в Отаві ведеся вже довший час дебата над правом голосовання при виборах послів — Домініон Франчайз Акт. О скілько те право дотикає Українців в Канаді, один посол Мекі з Едмонтону обстає за нами, щоби усунути з него се, що нам скорочує свободу горожанську. 6. мая став посол Мекі другий раз в нашій обороні, за що йому належиться від загалу Українців повне признанне.

Правительство хоче — говорив посол Мекі — щоби ті, що голосують, знали більше про Канаду, чим знають. Се добре. Але в цілій Канаді є много таких, що мусять питати других, як підписати карту голосовання, много, що не уміють підписатися. Їм тепер відмовити права голосу значило би їх скривдити. Ліпше означити час, щоби до того часу навчилися по англійськи тілько, кілько треба, а тоді їх карати. Тоді лише всі є рівні. В західній Канаді є много таких, що є за старі навчитися нової мови; як вони викажуться перед судією, що вони мають право голосувати? А вони є горожанами і мають папери до патенту на землю. Але тепер до голосовання судія не вдоволиться його кілька словами по англійськи і відмовить паперів. Знаю вже, що так було. З Едмонтону скаражться деякі, що просили о папери, а судія відмовив, бо не знають досить по англійськи. Так відбирається голоси на вибори, але так не повинно бути. Всіх однаково треба трактувати. Гефбриди голосували, а мало хто з них уміє підписатися.

Ще одно хочу поручити. В зах. Канаді є много людий зі східної Галичини, що тепер дісталися під пановання Поляків, з мандатом на час, а ліґа народів має означити, чи то остане при Польщі, чи піде до Росії. Тимчасом тих людий уважається за ворогів Канади, за Австрійців і їм за то не даєсь горожанських паперів. Секретар стану відповідає в таких случаях чекати, доки Ліґа Народів не означить долі Галичини. Кажім, що Ліґа означить се за два роки, чи тоді перед виборами дістануть ті люди горожанські папери? Як ні, то ті люди остануть хіба на все без права голосовання, бо не можуть кваліфікуватися після права. Вношу тому поправку, щоби для тих людий дати взгляди. Чого треба до голосовання, най право подасть то — а потреба знати — для всіх однаке. А на тепер, маючи і між старими Канадійцями таких, що мало що більше знають, як ті еміґранти, ухвалити якісь застереження, взгляди, для тих, що ще не підходять під міру вимагану на будучність.

А при тім прошу не забути, що нім Ліґа Народів означить долю Галичини, люди відтам є виключені від права голосовання. Що з ними?

(Продовження з стор. 1-шої).

вінції і згідно з попередними застереженнями не припускають ніяких газетярів ані торговців, що хотілиб дещо довідатись про пляни майбутньої торговлі з Англією. З тої причини ходить богато поголосок. Взагалі часописи є проти делегації, бо, мовляв, як начнуть торговлю з Росією то тимсамим мусять признати Савети.

Большевики тероризують населення Інгрії.

СТОКГОЛЬМ, 30. мая. — Телеграма з Гелсінгфорсу доносить, що положення в Інгрії є дуже поважне. Большевики змушують мущин і женщин до праці. Кождого дня повно арештовань і засудів на смерть. Всі церкви і школи позамикано, тому духовенство і учительство повтікало до Естонії і Фінляндії.

Чеський премієр покладає велику надію на Америку.

ПРАГА, 30. мая. — Премієр нового чехословацького кабінету, що 2 дни тому взад перебрав уряд, Влатислав Тузар, вже заздалегідь заявив місію свого правительства. Уважає він, що Америка допоможе йому до збудовання сильної чехословацької републики. Одною з головних задач його кабінету буде поліпшенне відносин серед біднійшої кляси та заведенне цілковитого мира і спокою в краю. Премієр Тузар говорить, що Чехословачина має всі средства до загального розвою, та що вскорі може статись европейською Каліфорнією. Чехословаччина має від 13 до 14 міліонів населення, має широко розвинений промисл та урожайну землю і невдовзі може перемінитись в найбогатшу европейську країну. Покищо фабрики еще не є в повній акції, але можна сподіватися, що вкоротці начнуть приносити сталий річний приход.

Берлінський гарнізон присягає на рівність.

БЕРЛІН, 31. мая. — Коменданти міста Берліна відвідали недавно міністра оборони і присягли, що будуть боронити нової конституції перед всяким замахом, чи то з лівої чи з правої сторони. Міністер оборони Геслер заявив, що відділи добровольців, які попирали революційні змагання правиці перестали істнувати, та що від нині всякі стремління до їх зреорганізовання потягнуть за собою 5 літ вязниці в полученню з тяжкими роботами. Дальше заявив міністер Геслер, що нова бригада, яку зорганізовано для оборони нової републики, готова здусити всякі ворожі наміри.

Франція не хоче переговорів з Росією.

ПАРИЖ, 31. мая. — Як звісно вскорі начнуться формальні переговори між Красіном, саветським делегатом а англійським премієром Лойдом Джорджом. Англія хоче щоби при конверзаціях взяв участь французький амбасадор або який инший представитель, однак французький премієр Міллеранд по простому відмовився на се позволити. Є дуже правдоподібне, що сею дорогою може прийти до кризи між тими двома державами а навіть до зірвання дипломатичних зносин.

Американські почтарі дістануть півисшену платню.

ВАШИНГТОН, 31. мая. — Від 1. липня с. р. американські почтарі дістануть кругло 33 міліони долярів підвишки. Урядники і листоноші дістануть річно від 150 до 250 долярів більше чим дотепер. Державна комісія уложила плян і на слідуючі літа.

Французькі жовніри, що стоять на Шлеску, стріляють.

ЛОНДОН, 31. мая. — В місті Бойтен на Шлеску приключилась дуже серіозна пригода. Берлінська депеша доносить, що підчас сварки на вулици між французьким жовніром, а якимось чоловіком, застрілено одного чоловіка, що правдоподібно був німецьким Американцем. Депеша говорить, що французькі жовніри викинули з трамваю чоловіка іменем Гайде, що був Бритійцем чи Американцем. На улиці прийшло до битки. Гайде мав крикнути: „Проч з Францією". По сих словах хтось вистрілив і Гайде впав трупом.

ЛИСТОК ЖИТТЯ.

(ВЕСНА).

Листками вітер тріпоче,
Неначе сварить —
Часом голубить, шепоче,
Сонливо шумить...
Часом в пісні він колише
Дивні почуття —
Якусь тайну листкам дише
Про сон їх життя.
Про сон життя, блески, мрії,
Весняних утіх,
Наче мовить — се надії;
Потім — зірву всіх...

(ОСІНЬ).

Листками вітер тріпоче,
Без жалю їх рве —
Листками жизнь тороче;
О, життє мертве!
Покрилось небо хмарками,
Слоти, тучі йдуть —
Покрилось поле листками,
Лиш вітри гудуть...
Чи й мене, мов той листочок
Пізно в осени,
Буря зірве, притолоче
Життє, мрії, сни?...

С. М. Дорощук.

ДУДА В КОМОРІ.

(Зі збірки народніх пісень В. Гнатюка)

Ой мій милий умер, умер,
Та в коморі дуду запер.
А я пійшла муку брати,
Стала мені дуда грати.
А дудочка тини-тини,
Я у боки тай у скоки,
Я в присюди та в долоні,
Пійшла мука по коморі.

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕНЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших покликів).

ELIZABETH, N. J.

Заходом **„Бояна"** при церкві св. Володимира в Елізабет, Н. Дж., відограється представленне **ЗА НЕМАНЬ ІДУ в неділю, дня 6-го червня 1920 р.** в гали церковній при Grier Ave. Початок о годині 7. вечером. Вступ 50 цнт.
66-67 Комітет.

BROOKLYN, N. Y.

Заходом і підмогою злучених товариств і братств в Бруклині, Н. Й., відбудеться **ВЕЛИЧАВИЙ ПОМИНАЛЬНИЙ КОНЦЕРТ в неділю, дня 6. червня с. р. в McCaddin Hall, при Berry Street, поміж South 2. і 3. St., North Side.** Початок о годині 3-ій пополудни. Підчас концерту виголосить реферат, бувший український міністер, **др. Льонгін Цегельський.** Вступ на концерт 35 і 50 цнт. Діти від 7 літ висше 15 центів. Дохід призначений для наших братів і сестер в Галичині, котрі благають нас о поміч, бачучи голодову смерть перед собою. 65,67

Місц. Укр. Нар. Комітет.

AKRON, OHIO.

Бр. св. Івана Хрестителя устроює **ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ** який відбудеться **в неділю, 6. червня** в Зіґлер гали, Воріс і Міяма стр., на котрий всіх Акронців запрошується, де можна буде розвеселитись і забавитись доволі. Початок точно о годині 3-тій попол. Вступ 50 і 35 цнт. За добру забаву ручить — КОМІТЕТ. 65-66

DETROIT і HAMTRAMCK, MICH.

Заповіджене в попередному числі представленне на день 6-го червня зістало перенесене на день 13-го червня. Проситься Вп. Читачів звернути увагу на отсе оголошение у справленій формі:

Спів. Драм. тов. Ів. Котляревського відограє **в неділю, 13. червня 1920 р.** в галі Укр. Хати, ч. 22 Ґрейлінг ул., Гамтрамк, Міш. **СВАТАННЯ НА ГОНЧАРІВЦІ,** комедіо-оперета в 3. діях, Г. Квітки. Режісер Д. А. Вступ 75, 50 і 35 цнт. Початок точно о год. 7.30 вечером. О численну участь просить
68-70 Комітет.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймаєсь. — За одно поміщенне платиться 10 центів за стрічку (5 слів), два і більше поміщень 7½ цента за стрічку від кождого поміщення. Після сих цін на двоkразове оголошение з 6 стрічок належить присилати $1.00. Оголошення продажи фарм приймається лише такі, коли в них є подана сама річ яка є на продаж, інвентар, запаси, положенне і ціна. Рішучо не приймаєсь оголошень з всякими дивовижними описами, висловлюванне надмірної прихильности для костумера і напади на других продавців.

Не належиться ждати відповідий на листи в справі оголошень, подаваних на адресу „Свободи", бо на такі листи адміністрація не відповідає, але передає їх сторонам, які подали оголошенне. Від сторін належить сподіватися відповіди.

Пошукується в дуже важній справі **АНДРЕЯ ЗАВІСКОГО,** родом з Одрехови, пов. Сянік, Гал. Шукають його братя Стефан і Никола. Хто подасть його докладну адресу дістане $20.00 нагороди. Голоситись на адресу: NICOLAS ZAWISKI, 287 Wythe Ave., Brooklyn, N. Y. 65-68

Пошукую в Канаді **МАКСИМА КОТИК,** з села Чорноконци Великі, пов. Гусятин, Гал. Має перебувати коло Вінніпеґу. S. SYMANCIW, c/o FK. Biddulph, Olmstead, Ohio. 65-66

ТЕОДОР ФИЛЬКА, з села Кобиловолоки, пов. Теребовля, Гал., має перебувати в Америці, зволить зголоситися до редакції „Свободи" по лист від свого шваґра з Бразилії, Івана Березюка. 66

На продаж сейчас ДВІ ФАРМИ, з добрими будинками, обі засіяні. В добрій околиці. Фарма до вибору. Услівя купна приступні. Голоситись по близші інформації: IGNAC F. ANDREWS, Rd. 3, Condor, N. Y. 65-67

Пошукую свого чоловіка **ОЛЕКСУ ГАВРИЛЯК,** з села Данильчи, повіт Рогатин, Галичина, котрий покинув мене перед пяти роками з трома малими дітьми. Мав перебувати в Канаді. Мужу прийдь, бо діти тужать за тобою. Хто подасть мені його адресу, дістане $10.00 нагороди. Він має в лівій руці перший палець втятий до половини. Моя адреса: SOFIA HAWRYLAK, 48 Vienna St., Rochester, N. Y. 66-69

Пошукую свого тата **ГАРАСИМА КОРОСТІЛЯ,** з села Шидловець, пов. Гусятин, Гал. Тому два роки перебували в Kalspur Co., Alta., Canada. Хтоби о них знав, або вони самі, нехай зголоситься на адресу: IRENA KOROSTIL (замужна Настасовська), 4618 So. Talman Ave., Chicago, Ill. 66-67

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НОВИНКИ.

„Повісили" предсідателя юнії.

Юнія Злучених Ткацьких Робітників у Пасейку, Н. Дж., ухвалила вийти слідуючого вівтірка на страйк. Сей страйк проголошено на тій підставі, що властителі місцевих ткалень відмовилися признати своїм робітникам 50-процентову підвишку і 44-годинний тиждень праці. Минулої пятниці пополудни якісь невислідженi люди повісили на телеграфічнім стовпі, один блак від канцелярії головного уряду згаданої юнії, подобизну предсідателя сеї юнії, Матія Плугара. Кажуть, що сього поступку допустилися ті робітники, котрі стоять в опозиції до юнії ткачів.

Лік на злочин.

Досліджено, що неміч злочиння мож буде таксамо вилічувати як всяку иншу недугу, а тимсамим і зменьшувати її далеко успішнійше, ніж дотепер роблено за помочию тюрем та инших строгих кар.

З Ню Йорку доносять, що досліди д-ра Шляпа увінчуються чимраз більшим успіхом, так що вкінци многих злочинців вдасться цілковито вилічити. Замісць замикати злочинців до тюрми, їх повинноея віддавати до відповідного заведення. Шпиталь, в якім працює згаданий лікар-психіятр, старається о $2,000.000 підмогу на дальші досліди, а покищо веде їх дальше на свій кошт.

Кампанія за висшою просвітою.

Щоби заборонити дітону працю в Америці, то треба не лише увести в життє відповідний закон, але також дати дітям висше образоване. 20 стейтів уже се зрозуміли і при кінци шкільного року в порозумінню з діточим бюром при департаменті праці у Вашінгтоні уладжують кампанію за тим, аби діти не опускали шкіл в молодих літах, бо се приносить шкоду не лиш їм самим, але й американському народови взагалі.

Гасло „лишайтеся в школі" стає чимраз популярнійше в 20-тьох стейтах Злучених Держав, з котрих шість є рільничими, і діти в тих стейтах, переважно покидають школу в молодім віці та силою обставин ідуть працювати на ріллю. Закони про заборону діточої праці в рільничих стейтах не накладають тяжкої кари за приниманє до праці дітий і вони звичайно наражені на визиск зі сторони хлібодавців. Зі згаданої причини й неграмотність дітий також в рільничих стейтах є значно більша ніж в инших.

Кампанія за тим, аби діти не покидали шкіл в молодім віці, ведеться в слідуючих стейтах: Алабама, Арканзо, Каліфорнія, Конетікут, Делавар, Ілінойс Айова, Луізіяна, Мейн, Масачусетс, Мінесота, Місісіпі, Монтана, Невада, Ню Джерзи, Норт Дакота, Род Айленд, Тенесі, Тексас і Вісконзін.

Загально вірять, що така кампанія принесе велику користь. Богато дітий, як не зможуть покінчити висших шкіл, то бодай здобудуть для себе стільки образования, що зможуть дістати працю в добре платних заведениях.

12-літна господиня.

Дорослі мущини і женщини нарікають навіть на 8-годинний день тяжкої праці і негодують на тяжке життє, яке чим рік стає тяжше. Ніхто не замічує щось подібного в 12-літної Мілі Онтон, сироти в Шікаго, котра від смерти своєї матери носить на своїх плечах весь тягар господині і вивязується зі своєї задачі знаменито. Треба дивуватися не так з 12-літної дитини як з засобу такої великої енергії. Мабуть, що з дорослими в тім і клопіт, що декотрим бракує тої енергії забогато і тому всяка житева праця призначена людині являється для них затяжкою. Такий обяв є вельми хоробливий.

Жінка горою.

Жінки Канади можуть гордитися з того, що на 1694 злочинців начисляється лише заледви 85 женщин. Дуже дивним являється в статистиці злочинів те, що велика більшість злочинців належить до кляси зовсім тверезих і умірковапих ніж налогових пяниць, так що на 1694 осіб було 299 зовсім тверезих, 837 умірковапих, а 558 пяниць. Число жонатих злочинців було лише 589, а неженатих 1,028; решта 77 належало до повдовілих. Висше згадані числа наглядно вказують, що женячка зменьшує злочини.

Нові тягарі для канадійських часописий.

До Отави приїхала делегація від часописий в ціли запротестовання проти наміреної підвишки почтової оплати о 3 четверті висше ніж дотепер. Делегація аргументує свої жадання тим, що з огляду на те, що платня друкарів, ціна паперу і черенок пійшла так далеко в гору, що коли тепер в додатку ще й почта зажадає 3 рази більшої оплати, то богато часописи буде мусіло замкнути свої інтереси. Однак уряд заявляє досить твердо, що він не уступить від свого наміру.

Одинокою надією видавництв часописий лишаються самі передплатники. Вони можуть дуже богато помочи своїм видавництвам через виповнення своїх залеглостий, придбане нових передплатників і з вирозумілостю стрінути конечну підвишку в пренумераті. Фактом є, що часописи в сих часах матеріяльно тратять дуже богато, а коли так, то чомуж читаюча публика не малаб прийти з помочию в заміну за услуги, які дневникарство її приносить?

Тримайте дітий на свіжім воздусі.

Дітий, головно тих, що терплять на сухий кашель, повинноея тримати завше на свіжому воздусі. Навіть в ночи, як можливо, треба старатися, щоби діти спали в передсінку. Як передсінка нема, то в хаті треба отвирати вікна. Матері повинні старатися, щоби діти були добре одягнені. Одяг звичайно повинен бути середний; не дуже тяжкий, щоби не мучив дитини, і не дуже легкий, щоби дитина не змерзла.

На случай, як діти мають горячку або чуються загально змученими, то родичі повинні уважати, щоби вони лежали в ліжку, бо в противнім разі хороба може погіршитися. Як можливо, то ліжко можна положити в передсінку або на даху. Дитина повинна бути добре оповита.

Треба тямити, що сухий кашель дуже часто комплікується із запаленнєм легких і на се повинноея звертати спеціяльну увагу.

Як на дворі панує буря або звичайна непогода, то хору дитину треба примістити в хаті, однак кімната повинна бути добре провітрена. Температура також мусить бути однакова, звичайно 60 степенів Фаренгайта.

Повинноея стеречи хору дитину перед порохом, бо він змушує її до частого кашлю, а се ділає дуже шкідливо на її молодий і нерозвинений організм.

Головну ролю грає пожива. Родичі повинні живити хорих дітий переважно зупою, молоком і мягко звареними яйцями.

Про стан хорих дітий треба звичайно радитися компетентного лікаря.

Запаленне носа.

Запаленне носа звичайно проявляється болем голови. Носовий провід звужуєсь, наповняється рідкою масою і не дає чоловікови спромоги носом дихати. Як чоловік сильний і добре фізично збудований, то таке запаленне уступає до 10 днів; в противнім разі стає хронічною недугою чоловіка і йому здається, що він часто „простуджується".

Як запаленне носа вже стане хронічною недугою чоловіка, то він мимоволі мусить призвичаюватися дихати ротом, що є незвичайно шкідливим для людського здоровля.

Хорий на хронічне запаленне носа звичайно підчас сну дуже хропить. Його жолудок перестає добре травити; він тратить нюх і часто терпить на невральгію.

З часом згадана недуга прибирає иншу форму, звану „сухим катаром". Тоді навіть кість починає боліти і цілий ніс стає раною; з него чути неприємний запах, котрого хорий, стративши попередно нюх, зовсім не чує.

Така слабість найборше нападає фізично нерозвинених і лихо відживлюваних людий. Хронічне запаленне носа вимагає спеціяльної уваги і помочи компетентного лікаря, бо в противнім разі згадана недуга стане постепенно підривати здоровле хорого на неї чоловіка.

Малпи а запаленне.

В Злучених Державах ведуть ся отсе невсипущі досліди над винайденнем ліку проти інфлюенци, а тимсамим і проти запалення легких (грудне запаленне). Найліпші лікарі Злучених Держав мають до розпоридимости 20 малп, над якими нависла смерть від дослідів, що мають спасти людство від навіщення інфлюенци, сеї страшної недуги, тим страшнійшої, що проти неї нема певного ліку. Покищо заражено інфлюенцою 12 малп. Три малпи з 12 дістали запаленне. Розходиться о те, щоби віднайти бакцилі, який спричиняє запаленне. Перші досліди вказують, що може вдасться віднайти приміненне щеплення проти інфлюенци, а тимсамим і проти запалення. Чи воно так якраз станеться, покажуть дальші досліди над иншими малпами.

Записки інфлюенційної недуги сягають в минувшину на кілька соток літ і помимо найбільших старань лікарів не вдало ся їм віднайти проти інфлюенци якогось певного ліку.

Рослини а бездротний телеграф.

Ще одна цікава річ, про яку вчені говорять, а се про рослини, що вони відбирають бездротні депеші.

Експерти, котрі розслíджували ту справу, кажуть, що найновійшими інструментами можна розпізнавати дрожанне рослин, а се є доказом, що вони відбирають бездротні вістки. Сі нові інструменти такі чуткі, що найслабше дрожанне рослини вони нотують.

Духи переслідують людий.

Дім теслі Марібо в одній париській дільници, замешкалій робітничим населенням, є навідуваний що ночи від девятої години до півночи духами. Ріжні спірітуалісти старались розвязати сю загадку, однак надармо. „Духи" сі роблять всякі пакости мешканцям сього дому. Вони бють начинне, кидають чим попаде, пестять або і бють мешканців. Недавно всі годинники в сьому домі поспішили за ніч о цілих три години. А один зі стінних годинників, що був пропав, знайдено на самім дні одного куфра, накритий жіночим шматтєм.

Хочуть наводнювати Єгипет.

Над плянами опанувати води ріки горішного Нілю серіозно застановляються. Щоб доконати сего, треба буде десятків мілiонів долярів і одної генерації віку. Сформовано комісію з трох людий, котра має занятись тою справою. Уряд Індії назначив інжиніра, спеціяліста в наводнюванню; університет в Кембрідж назначив британського фізика, а інжинір зі Злучених Держав становить третого члена тої комісії.

Корейська азбука.

Коли Японці забрали Корею, зараз наказали друкувати книжки і инше лише японською мовою. Донедавна знов учили Корейців письма хінської форми.

„Он-мун", письмо Корейців, зовсім ріжниться від японського і хінського письма, а заказали його з тої причини, що воно занадто легке і „жінка годна би вивчитись його за місяць". Записки Корейців говорять, що те письмо винайшов король Кореї ще 1447 року. Король той, аби ділом доказати свою независимість від Хінців, перестав уживати хінського письма і для урядової переписки та записок уживав свого письма, яке цілком було приноровлене до живої тоді мови корейської. Його азбука має 14 співзвуків і 11 самозвуків, і в порівнаню до хінських крутих значків є дуже легкою і простою.

КРІПИСЬ...

На кожду долину
 Бистро гляди
І вперед без впину
 Сміло іди.
Не бійся нічого,
 Відважним будь,
Проти всього злого
 Стали свою груд.
Не пади в зневірі,
 З смутком на бік,
Не зважай на труди,
 Будь чоловік!
Бо життє не мати,
 Світ батько твій!
У борбі завзятій
 Кріпись! не стій!...

С. М. Дорощук.

КРИПТОНІМНІ ЗАГАДКИ.

I.

Криє в собі дійсний світ
На листочках, хоч не цвіт,
Инакшу має красу цвитучу,
Живу радість всім справляє,
Кормить душу й відживляє
Ангельську душу діточу.

II.

Цілують її соняшні лучі,
Вранці пречудно сіяючі,
Ідею любови тай мрій,
Тільки до часу має славу,
Коли красить гай діброву,
А найбільше в порі маєвій.

III.

Кождий повинен його мати,
Одиноко любити і кохати.
Блаженне се діло пророче,
Золоті в нім є слова;
Арія пісні все свіжа, нова,
Рідна арія! Сирітська козача!

Ів. Микитин.

(Початкові букви з гори на долину дають відгадки).

ДІТОЧА ПОЖИВА.

Кормлене маленьких дітий належить до великих трудностий. Родичі дуже часто необзнакомлені з елементами поживи потрібної для розвитку немовляти і їх незнанне нераз єсть причиною невилічимої діточої недуги.

Лікарі загально признають, що до того часу, доки дитина починає дещо говорити матірне молоко повинно бути одинокою поживою для немовляти.

По шістьох місяцях, дитина вже в силі жувати легку поживу і тоді її можна годувати вівсяною кашою з молоком. Годувати треба дуже мало. Можна також давати дитині два рази денно дві ложки помаранчевого соку.

Як дитині зачинають показуватися зуби, її тоді вже можна давати цвібаку.

В пятнайцятім або шіснайцятім місяци вже можна дитину годувати потертою бараболею, яблочним сосом і добре звареними сливками.

На третім році вже можна дитині давати їсти ложку дві добре звареного потертого мяса або яйце. В горячі дні дітям зовсім не повинноея давати мяса. Дітям у віці від 3 до 6 років життя неповинноея давати яєць як раз або два в тижни.

Матери загально люблять годувати своїх дітий цукром, що єсть дуже шкідливим. Треба знати, що вся пожива якою звичайно годується маленьких дітий має в собі цукор і що вже вистарчає для дітий. Зате, яблочний сос і варені сливки можна дитині давати вже в 20-тім місяци життя.

Як дитина починяє постепенно рости її треба годувати мішаною поживою, такою аби вклювала в собі всі елементи потрібні до фізичного розвитку.

Треба уважати аби діти не пили кави, або гербати, а в місто того їх треба кормити молоком. Родичі повинні уважати на те, аби їх діти їли все в одну пору, бо се єсть конечним для задержання доброго апетиту.